

Opinie is een vrijplaats voor discussie.

Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen maximaal 550 woorden, Lezersreacties maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Redactie Opinie Trouw
Postbus 859, 1000 AW, Amsterdam
t 020-5629444, opinie@trouw.nl

COMMENTAAR

Ongemak over rol van bevrijders

Het is een ongemakkelijke waarheid die lastig te combineren is met het bestaande beeld van onze bevrijding, nu bijna 72 jaar geleden. In sommige dorpen en steden ging die bevrijding gepaard met ordinaire plunderingen en vernielingen waar Amerikaanse, Canadese en Britse troepen de hand in hadden, zo blijkt uit archiefstukken van het Nationaal Archief. Soms bleef die diefstal beperkt tot wat kippen en een koe, maar er zijn ook meldingen van volgeladen wagens met geroofd antiek, linnen, tafelzilver. Ook zijn brandkasten gekraakt, boerderijen en woonhuizen vernield en archieven geplunderd, bijvoorbeeld van gemeenten. Geëvacueerde gebieden, zoals de Betuwe, waren daarbij gemakkelijk doelwit. Daar hadden de geallieerde strijdkrachten immers de vrije hand. Nu zijn oorlogsbuit, plunderingen en vernielingen door de geschiedenis heen nauw verweven met het militaire bestaan. Juist deze maand nog, riep mensenrechtenorganisatie Human Right Watch op tot een internationaal onderzoek naar de nodeloze vernielingen van huizen, plunderingen en diefstal bij de bevrijding van het door IS bezette Mosul.

Nader onderzoek naar plunderende geallieerde militairen is, ook 72 jaar na dato, echt op zijn plaats

Maar ook burgers weten van wanten, zo blijkt uit verhalen over ónze oorlog. Of het nu de bewariër is die weigerde Joods bezit na 1945 terug te geven, of de grensbewoner die uit het overwonnen Duitsland terugkeerde met handkarren of kruiwagens vol geroofde huisraad, zoals een lezer gisteren in deze krant beschreef. Een oorlog zet normen en waarden op de kop en biedt daarmee vrij baan aan kwaadaardige menselijke eigenschappen. Dat moet onder ogen worden gezien. Dat geldt ook voor de rol van de plunderende geallieerden. Het leed dat mensen hierdoor is aangedaan is wellicht relatief beperkt – zeker in vergelijking met ander oorlogsleed – maar voor wie terugkeerde van zijn evacuatie en zijn boerderij geplunderd dan wel afgebrand terugvond, is dit zeer ingrijpend geweest. Dergelijk leed verdient meer aandacht dan het tot nu toe heeft gekregen. Nader onderzoek naar plunderende geallieerde militairen is, ook 72 jaar na dato, echt op zijn plaats De oorlog is weliswaar lange tijd voorbij, maar het is nog steeds een belangrijk ijkpunt in denken en doen van veel mensen. Ook is de oorlog een schier onuitputtelijke bron van grote en kleine verhalen. Het beeld van en het inzicht in de oorlogsjaren wordt zo telkens weer verrijkt en verfijnd. Daarbij hoort natuurlijk ook het verhaal van plunderende bevrijders, hoe ongemakkelijk het idee ook is dat wie goed is, ook fout kan doen.

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs.

Globalisering vraagt om sterkere internationale samenwerking

Janne Nijman
Wetenschappelijk directeur T.M.C. Asser Instituut en hoogleraar UvA

Niet als veel andere landen kenmerkt het Nederlandse publieke debat zich op dit moment door een naar binnen gekeerde blik. Dat is opmerkelijk, omdat de nationalistische en populistische tendensen in onze samenleving in hoge mate een reactie zijn op internationale ontwikkelingen. Deze tijd vraagt om vertrouwenwekkende internationale instituties, waaraan de Nederlandse burger behartiging van publieke belangen kan toevertrouwen.

Globalisering heeft impact op het vermogen van staten om nationale en internationale problemen aan te pakken. Klimaatverandering, belastingontwijking, de komst van migranten en vluchtelingen uit conflictgebieden, technologische veranderingen, mondiale terrorismenetwerken – het zijn fenomenen die mensen onzeker maken en vragen om betere en méér internationale samenwerking in plaats van minder.

In plaats van zich te richten op de versterking van die samenwerking en waar nodig institutionele vernieuwing van de daartoe opgerichte internationale organisaties zoals de EU, lijken politici de scepsis juist te voeden. Ook in Nederland zien we populistisch nationalis-

me, wantrouwen jegens de EU, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en multilaterale samenwerking in het algemeen.

Dit staat op gespannen voet met de opdracht die wij ons als bevolking in de Grondwet hebben gegeven om de ontwikkeling van de internationale rechtsorde te bevorderen (art. 90 Gw). Maar hoe doen we dat in deze ingewikkelde tijd? Willen wij multilaterale organisaties – zoals de VN en de EU, maar ook de Internationale Arbeidsorganisatie en de

Sluiten internationale instituties voldoende aan bij de huidige mondiale samenleving?

Wereldhandelsorganisatie – en de internationale rechtsorde beschermen en bevorderen, dan moeten we ook de lastige vragen durven stellen. Het antimultilateralisme confronteert ons immers met de ongemakkelijke vraag naar de betrouwbaarheid van de huidige internationale instituties. En die is sterk verbonden met eerlijkheid en de effectiviteit waarmee zij de publieke belangen weten te verwezenlijken.

Dienen de huidige internationale organisaties wel (echt) het internationale publieke belang? Of alleen het belang van de sterkste? Voldoet de VN-Veilighedsraad wel aan de basale eis van

representativiteit? Is de EU er voldoende voor haar burgers of dient het EU-recht toch vooral ondernemingen?

Ook overtuigde Europeanen en ‘multilateralisten’ moeten open en kritisch spreken over deze vragen en daarmee over de vraag hoe we adequaatheid en betrouwbaarheid van internationale instituties kunnen verstevigen.

In de afgelopen decennia waren er situaties waarvan wij hadden gehoopt dat het internationaal recht en zijn instituties ze zouden voorkomen, bestraffen, beëindigen. Vaak gebeurde dat niet. Daarom moeten wij – burgers en politici samen – juist nu niet weglopen voor onze grondwettelijke opdracht om de internationale rechtsorde te bevorderen, én de lastige vraag stellen hoe deze eruit moet zien in de 21ste eeuw.

Wij moeten ons afvragen of internationaal recht en internationale instituties voldoende aansluiten bij de huidige mondiale samenleving. Concreet vertrouwen in internationale verdragen en organisaties hangt immers samen met het rechtvaardigheidsgehalte ervan. Uiteindelijk vragen burgers naar de mate waarin publieke belangen en menselijke waardigheid worden geborgd en bevorderd – ook door internationaal recht en internationale organisaties.

Dat zijn uiterst politieke vragen die we in deze tijd van verkiezingen en formaties moeten adresseren, vanuit de overtuiging dat antimultilateralisme moreel onverantwoordelijk is jegens de volgende generaties. Een mooie opdracht voor het nieuwe kabinet.

LEN

